

nikov usnjarske in čevljarke industrije. Na teh posvetovanjih se je razpravljalo o položaju naše usnjarske stroke ter o težkočah, ki so nastale glede preskrbe obratov s potrebnimi surovinami. Posvetovanje je sprejelo razne sklepe glede korakov, ki se morajo podvzeti, da se onemogoči brezvestna špekulacija in navijanje cen surovih kož ter izvede pravilna razdelitev razpoložljivih surovin na posamezna usnjarska podjetja, da se jim tako omogoči redno obratovanje in nadaljnja zaposlitev delavstva. Posebna deputacija ali odposlanstvo zastopnikov usnjarske in čevljarke industrije je bilo 18. septembra pri banu in mu predložilo nevdzdržen položaj usnjarske stroke ter ga zaprosilo za nujne ukrepe, da se omogoči redna proizvodnja usnjarskih izdelkov in zaščitijo konsumenti pred pretiranimi cenami, s katerimi je računati, ako se ne omeji neupravičen porast cen za surove kože. G. ban je vzel izvajanja in želje deputacije na znanje ter obljubil svojo vsestransko podporo.

Oblast se je hitro zganila

Naš list je zahteval v zadnji številki od oblasti, da trdo prime špekulante z usnjem, jih pokliče na odgovor, zapleni nakupičeno blago in navijalce cen kaznuje. »Slov. gospodar« še ni bil v rokah vseh naročnikov, ko je izsledila nadzorna oblast enega od njih, ki so nakupičili v Mariboru usnje z namenom, da si s špekulacijo dvignejo svoje večmilijonsko premoženje za ponovne težke vsote na račun revnih konsumentov.

Izsledeno skladišče usnja

Ogromno zanimanje in razburjenje je vzbudila v Mariboru 18. septembra vest: v skladiščih opuščene tovarne usnja v Kopalniški ulici v Mariboru, ki je last Valterja Halbärtha, so odkrili mestni nadzorni organi 17. septembra ogromne količine nakupičenega usnja, katerega je ocenil strokovnjak na štiri milijone dinarjev, in to še po ceni, ko se je dobilo kilogram podplatov za 80 din, dočim se prodajajo danes po 130 din. Velikanska zaloga obstoja iz podplatov, vratovine in telečjega usnja za gornje dele čevljev. Po pregledu in popisu je komisija vse prostore zaklenila ter jih zapečatila. Nato je izrekla mestna občina zaplenbo omenjene zaloge.

Okrajno sodišče in mestna policija

Mariborsko okrajno sodišče je 18. septembra vzelo opisani primer v razpravo ter je zaplenbo, ki jo je začasno izrekla mestna občina, potrdilo. Primer je sedaj izročen kazenskega oddelku okrajnega sodišča v nadaljnje postopanje. V primeru, da najde sodišče, da je zadeva kazniva, določa zakon kazeno do 100 tisoč dinarjev ali do enega leta zapor. Odločbo o konfinaciji (priporu) pa izda predstojni-

Ali Vam je vseeno, če ima Vaš sosed slab ali protiverski časopis? Da se njegovi otroci zastrupljajo s čitanjem opolzkih podlistkov?

štvo mestne policije. Primer pa je v toliko zapleten, ker lastnik tega usnja, Valter Halbärth že štiri leta nima obrti ter je svojo tovarno in trgovino z usnjem opustil že l. 1936.

Dne 18. septembra so orožniki s Košakov pri Mariboru po nalogu banske uprave aretirali Halbärtha v njegovi hiši pod Kalvarijo pri Mariboru in so ga izročili mariborski policiji. Policija je odredila za aretirane polletno prisilno bivanje in je bil 19. septembra odveden v Stari trg ob Kolpi v črnomeljsem okraju v Beli Krajini.

Po svetu

Važna posvetovanja v Berlinu in Rimu. Celotni minuli teden se je pisalo in razglašalo po radiu o posvetovanjih v Berlinu in Rimu. V Berlinu je bil povabljen na razgovor s Hitlerjem in z nemškimi vodilnimi osebnostmi španski notranji minister Sener. Po odhodu Senerja v Madrid se je odpeljal nemški zunanji minister Ribbentrop v Rim k Mussoliniju in italijanskemu zunanjemu ministru Ciano. O obeh posvetitvah ni bilo uradno ničesar izdanega širši javnosti, ampak so tozadevna časopisna poročila le ugibanja. Po teh ugibanjih bi naj posegla Španija za ceno Gibraltarja in Maroka v vojno proti Angliji in na strani Italije ter Nemčije. V Rimu bi naj bil sklenjen skupni napadalni načrt v vzhodnem Sredozemlju. Vzeta je bila v pretres možnost velikega skupinskega napada na angleške postojanke v Egiptu (Suez) in v Palestini (Haifa), s čemer bi bil angleški imperij prizadet na svoji življenjski sili, ki teče skozi Sueški prekop, kakor tudi na točki, koder mu prihajajo petrolejske zaloge iz Iraka, namreč pri Haifi, kjer prihajajo do morja petrolejski vodi iz Iraka. Pri tem napadu bi sodelovalo tudi nemško orožje. Za laže izvajanje napada pa bi morala francoska Sirija priti pod neposredno nadzorstvo zaveznikov, to je pod italijansko zasedbo. — Govorili so v Rimu še o tem, da mora priti Afrika pod vpliv Nemčije in Italije, ker bosta v bodoči Evropi odločali ti dve valesili.

Nemčija prevzela vodstvo glede mednarodnega reda na Donavi. Na prizadevanje Nemčije je dosedanja mednarodna komisija za urejanje plovbe po Donavi in za urejanje vseh vprašanj, ki so z Donavo v zvezi, dejansko

Kratke tedenske novice

Prosvetni minister dr. Anton Korošec je odredil, da se po vseh srednjih, meščanskih in ljudskih šolah v Sloveniji praznuje kar najsvetejši smrtni dan škofa Antona Martina Slomška.

Francoski general, sedaj zaveznik Angležev, De Gaulle je prišel z angleško mornarico pred francosko kolonijo v zahodni Afriki Dakar in postal guvernerju ultimatum, da se priključi Angležem. Guverner je zahtevo odbil. Močne angleške enote so začele bombardirati mesto Dakar in pred njim ležečo francosko vojno mornarico. Ob poročilu boji še trajajo.

Angleški kralj Jurij je govoril 23. septembra in naznanil, da je ustanovil posebno odlikovanje Jurijevega križa kot vidno priznanje za vse one, ki storijo v težkih časih nemških bombardiranj svojo dolžnost.

V Egiptu so odstopili štirje Angležem naklonjeni ministri. Po vsem Egiptu je razglašeno obsedno stanje.

Iz Amerike poročajo, da so pogajanja med angleško in ameriško vlado za uporabo Singapura, Hongkonga in raznih avstralskih oporišč za ameriške vojne ladje in letala uspešno končala in da je sporazum že podpisan. Na Japonskem je radi tega veliko razburjenje.

Nemški zunanji minister von Ribbentrop se je vrnil v Berlin in se podal takoj k Hitlerju na poročanje.

Sredi tega tedna bo vrnil italijanski zunanji minister grof Ciano obisk nemškemu zunanjemu ministru, s katerim se bosta sestala v Berlinu.

Po vesteh iz Berlina bo došlo te dni do sestanka med Mussolinijem, Hitlerjem in voditeljem Španije generalom Francom.

Nemški poslanik v Moskvi von Schulenburg je odstopoval iz sovjetske prestolnice Moskve v Berlin na posvetovanje s predstavnik nemške vlade.

Sovjetska vlada bo ostala dosledna svoji dosedanjim politikam do balkanskih držav in bo spoštovale prevzete obveznosti iz mednarodnih pogodb ter podpirala ohranitev miru in reda na Balkanu.

Bolgarske čete so že zasedle od Romunov odstopljeno južno Dobružo in so bile povsod sprejete z navdušenjem. Srečanje z romunskimi obmejnimi oddelki je bilo prisrčno.

V bolgarskem parlamentu je prišlo te dni do prepira, ko se je predsednik zahvalil državam osi Rim-Berlin za pomoč ob priključitvi Dobruže. Komunistični poslanci so proti tej zahvali vložili protest, češ da gre edina zahvala samo sovjetski Rusiji.

Med Romunijo in Madžarsko je zelo napeto razmerje, ker očitajo Romuni Madžarom, da vršijo v odstopljenem ozemlju velik teror nad tamkaj ostalimi Romuni.

Železno gardo je spravilo v Romuniji na oblast slabo in koruptno gospodarstvo ter zunanjepolitični neuspehi, ki so končali z veliko izgubo romunskega ozemlja.

Nemčija šteje po najnovejši statistiki skoro 99 milijonov ljudi in je za Rusijo največja država. Za njo pride Anglija 46,5 milijonov, Italija 44,4 milijonov, Francija 42 milijonov in Španija 25 milijonov.

Prašič prekosil v teku konja. Vse okrožje Bienville v ameriški državi Louisiana govori o Patootleju, prašiču-dirkaču. Pri dirki, ki jo je gledalo 4000 ljudi, je Patootie zmagal nad konjem, ki je sicer moral nositi pri tem dve osebi na svojem hrbtu. Ves teden je Leon Mitchell, poljedelski agent tega okrožja, vadal vriega slaninarja na prog, ki je šla preko blata, peska in asfalta. Sledil mu je pri tem na izbornem konju, a po končani vaji mu je vedno postregel z njegovo najljubšo jedjo, mladim, sladkim krompirjem. Pri dirki je Patootie prog, ki je bila 2,8 km dolga, precej valovita, polna ovinkov, pretekel v 8 minutah. Seveda je morala policija na prog vzdrževati red, kajti mnogo zijal, zlasti mla-

Mogočni Jurij

Povest iz domačih hribov

*

V štirinajstih dneh moram pred poroto. Ker so moji dolgovci skoraj dvakrat tako veliki, kolikor se je dobilo za prodane Ledine, nimam drugega pričakovati, kakor da me bodo obsodili na več let. Ta misel me grozno mori. Ne morem Ti reči, kako mi je pri srcu. Če si bom še čakal, bom delal in delal, da povrne vsem vse, kar so zaradi mene izgubili. Hvala Bogu, da mi ni treba biti v skrbeh zaradi Tvoje prihodnosti! Kakor mi je doktor Silan pravil, si po očetu dobila precej več, kakor si pričakovala. Vesel sem, da Ti ni treba več služiti in da si za vsak primer preskrbljena. Eno edino željo še imam, pa ta se mi ne bo izpolnila. Strašno rad bi Te še enkrat videl, le en sam krat. Pa si bom moral tudi to misel in to željo pregnati. Ne morem si namreč misliti, da bi Ti še kdaj hotela s kaznjencem kaj imeti. Nekaj pa Te, ljuba Tilka, lepo prosim. Bodi tako dobra pa pošlji mi svojo sliko in napiši na drugi strani vsaj svoje ime! Imel sem še od poroke sem Tvojo sliko; odkar Te ni bilo, sem jo vzel sto in stokrat v roke. Zal je ostala na Ledinah in se mi je gotovo že izgubila. Hudo mi je po njej, saj mi je bila spomin na edinega človeka na zemlji,

22

ki je mojemu srcu blizu. Ne bom si več upal in se Ti ne bom več približal, v srcu pa Te bom ohranil do smrti. Te tihe ljubezni mi nihče ne more braniti in tudi Tebi ne more biti v sramoto; saj je nihče ne vidi. Zdaj pa, ljuba Tilka, sklenem pisanje. Zbogom!

Iz vsega srca Te pozdravlja Tvoj nesrečni Jurij.

To pismo je poslal Končnik v posebnem ovitku Dobrovniki Trezki v Kaplo in jo je prosil, naj ga izroči njegovi ženi, Tilka pa ni bila več v Kapli pri Trezki, kakor je mislil Jurij, temveč je bila že deset dni na Ledinah na svojem. Pri razpravi so ji prisodili nepričakovano dediščino v iznosu dve sto šestdeset tisoč kron. Že tedaj je podala pred sodiščem pravno veljavno izjavo, da prevzema poroštvo za vse možne neporavnane dolgove. Nekaj dni nato je od Blaža in Matije kupila Ledinekovo domačijo za dva in sedemdeset tisoč kron; brata pa sta ji prodala grunt le s pogojem, da ga ne prepusti nikoli svojemu možu, temveč da ostane ona posestnica.

Z vso silo se je vrgla Tilka na delo, da bi popravila, kar je bilo zanemarjeno. Še ni bila dva tedna na kmetiji, že je bila notranjščina hiše podobna pravi domačiji. Vedno so ji uhajale misli k možu. Od dne do dne je bolj nestrpno čakala na kako sporočilo iz Celovca. Saj so ji pri sodišču rekli, da bodo moža potem, ko je prevzela poroštvo za njegove dolgove, izpustili. Videti pa je bilo, da se to ni zgodilo, in ko je slednjič dobila možovo pismo, so splavali vsi njeni upi po vodi.

prenehala. V tej komisiji sta bili zastopani tudi Anglija in Francija, ki sta zdaj z Donave izrinjeni. Vsa donavska vprašanja bo odslej reševal poseben posvetovalen odbor, čigar stalni predsednik je nemški zastopnik dr. Martius, ki ima edini pravico sklicevati seje tega odbora. Ta pomembni sklep, ki popolnoma spreminja dosedanji režim na Donavi, je bil sprejet pri nedavni donavski konferenci na Dunaju, katere so se udeležili zastopniki Nemčije, Italije, Madžarske, Slovaške, Jugoslavije, Romunije in Bolgarije. Vodstvo na Donavi je s tem prevzela Nemčija, ki se bo morala glede nekaterih vprašanj sporazumeti še s sovjetsko Rusijo, katera se po nedavni izjavi sovjetskega zunanjega ministrstva tudi smatra za donavsko državo in hoče pri Donavi imeti svojo besedo. Na dunajski konferenci je bil sprejet tudi sklep, da bo za nadzorstvo in varstvo plovbe skozi železna vrata ustanovljen poseben odbor, v katerem bodo zastopniki Jugoslavije in Romunije, predsedstvo pa bo imela Nemčija.

Carino in trošarino v češko-moravskem protektoratu bo prevzela nemška uprava. Carinske meje med češko-moravskim protektoratom in ostalimi področji Nemčije bodo odpravljene 1. oktobra. Tega dne začnejo veljati v protektoratu nemški carinski predpisi. Carino in trošarino v protektoratu bo prevzela nemška uprava. Istočasno bo ustanovljeno nemško vrhovno finančno ravnateljstvo za Češko in Moravsko s sedežem v Pragi. Kmalu bo uveden v protektoratu tudi nemški davek na potrošnjo. S 1. oktobrom preneha češko-moravska carinska in finančna samostojnost.

Nevedne poučevati je dobro delo, ki ima pred Bogom še višjo ceno, če se ta pouk nanaša na dušo, Boga in večnost. Ta naloga pri-

pada učeči Cerkev in njenim organom, duhovnikom. Kjer ni dovolj duhovnikov, jim morajo priti na pomoč laiki. Tak posel vršijo v misijonskih pokrajinah laični katehisti, ki poučujejo pod vodstvom misijonarjev pogane, osobito take, ki se pripravljajo na krst. Slična naloga tudi pripada laikom v krajih, kjer ni dovolj duhovnikov. To velja n. pr. za Kolumbijo, državo Južne Amerike. V južnoameriških državah namreč vlada veliko pomanjkanje duhovščine. Radi tega bi prav mnogo šol moralo ostati brez verouka, ako ga ne bi laiki oskrbovali. V to svrhu je bil ustanovljen v Montevideu, glavnem mestu Kolumbije, »Katehitični Institut«, ki služi predvsem za

šolanje laikov, kateri bodo po končanem tečaju namesto duhovnikov poučevali verouk. Ker morajo takšni laični katehete imeti globljo bogoslovno izobrazbo, se v »Katehitičnem zavodu« poučujejo v raznih bogoslovnih predmetih. Delovanje zavoda pa se ne omejuje na laične katehete, marveč hoče biti tudi za druge katoličane, zlasti za člane Katoliške akcije visoka šola verske izobrazbe. In takšna izobrazba je danes potrebna ne samo v Ameriki, marveč tudi drugod in tudi v naših krajih. Katolicizem je danes v težki borbi zoper neverstvo in brezboštvo in potrebuje dobro izvežbanih borcev. Takšnih pa ni brez temeljite verske izobrazbe.

Slika severne Bukovine pod sovjetsko oblastjo

Nad šest tednov je minulo, odkar so vkrakale sovjetske čete v severno Bukovino, katero je morala odstopiti Romunija Rusiji. V tem kratkem času še nikakor ni mogoče reči, kako se bodo socialne in politične razmere spremenile v sovjetskem smislu.

Glavno mesto Bukovine so Černovice s 130 tisoči prebivalcev. Pod staro Avstrijo so nazivali bukovinsko prestolnico »mali Dunaj«, ki pa je danes povsem predrugačen. Po černoških ulicah že po šestih tednih ruske zasedbe lahko vsakdo opazi, da sta popolnoma propadla obleka in obutev. Ljudje, ki so prišli z rdečo vojsko iz notranjosti Rusije, so nezadostno oblečeni, hodijo okrog v raztrganih oblekah, so obuti v ničvredna obuvala in je videti, da so že davno izgubili vsak smisel za dostojno in poštenega človeka vredno obleko. Ruske ženske, katere so se naselile po zapuščenih stanovanjih, so takoj oblekle tamkaj puščena oblačila, a so jih morali poprej počuti, kako se jih je treba posluževati. Rusko

Italijanski zunanji minister grof Ciano

General Antonescu, diktator Romunije

Nemški zunanji minister von Ribbentrop

Pismo je dobila skoraj teden dni pozneje, ker je ležalo štiri dni v Kapli in dva dni v Podklancu. Treziko je namreč doktor Silan spravil za Malo Gospojnico k sebi v Vrbo, naj bi si ogledala svoj bodoči dom. Dne 7. septembra se je odpeljala in dne 10. septembra se je vrnila v Kaplo. Tu je našla Končnikovo pismo in ga je v novem ovitku takoj poslala. Tilki v Podklancu. Podklanski pismonoša pa je šele drugi dan šel po kmetih pošto raznašat in tako je prejela Tilka pismo šele dne 12. septembra. Vsa razburjena je šla na samo in ga je hlastno prebrala, potem pa se je bridko razjokala. Niti besedica ni stala v pismu, ki bi pričala, da je sodišče njeno poroštvo sprejelo; torej tudi ni bilo upanja, da bi Jurij ušel poroti. Prebrala je pismo še drugič in tretjič in vedno bolj so jo silile solze. Ljubezen, usmiljenje in sočutje z nesrečnim možem jo je čisto prevzelo. Ko bi mu le mogla pomagati! Nikakor ne sme več čakati. Vsaj pisati mu mora, da ga potolaži. Ko je šla papir iskat, ji je prišlo na misel, da bo preveč časa minulo, preden pride pošta zopet skrižem. Ne, rajši pojde kar jutri zjutraj v Celovec pa se bo z Jurijem lepo pogovorila. Morda se ji tudi posreči, da najde dobrega advokata, ki bi ji moža rešil in oprostil. —

Ves dan je mislila le to, kako bi mogla možu pomagati. Ko so povečerjali in odmolili rožni venec, se je umaknila v svojo sobo in se jela za jutrišnjo pot pripravljati. Med drugim je poiskala več fotografij, ki jih

je hotela Juriju nesti. Na svojo najnovejšo je napisala zadaj besede: »Tilka, ki bo ostala večno Tvoja.« Zopet so jo oblike solze.

Tedaj je prisluhnila, nenavaden ropot na lopi spodaj jo je vzdramil. Moški koraki so se začuli po stopnicah. Potem je rahlo potrkalo. Oklevala je in vendar rekla: »Naprej!« Duri so se odprle, v durniku je obstal postaven moški, ki ga Tilka pri motni razsvetljavi ni spoznala. Potem je prišlec že pohlevno poprosil:

»Tilka, prosim za prenočišče.«

»Jurij, ti? Ali je mogoče?« je kriknila, planila k njemu in ga zgrabila za roko.

Z obema rokama je stisnil njeno in jo venomer stiskal, pri tem pa ponavljal:

»Bog ti povrni, Tilka! Boglonaj! Boglonaj!«

»Kaj ti je, Jurij?« se je branila. »Zakaj me lonaš?«

»Saj samo zato sem prišel. Ti si me odkupila, ti si me rešila sramote.«

»Torej je le uspelo? Bogu bodi hvala! O, kako sem vesela, da si prišel! Zdaj naju ne sme nič več ločiti.«

»Tilka! — Tilka! Ali smem res pri tebi ostati?«

»Kam pa hočeš drugam, ljubi? Saj sva se pred Bogom in ljudmi eden drugemu obljubila.«

Gledala sta se, potem pa objela in se nista nehala poljubljati. Tilka se je jokala, Jurij je stokal, dolgo se nista mogla pomiriti. Ko sta pozneje sedela za mizo,

dih, je stvar vzelo manj resno, nego bi bilo treba in so vrli živali na vae načine nagajali, tako da je na nekem mestu padla celo v jarek, iz katerega pa se je hitro izkopala in je konja spet prehitela. Po tekmi je bil konj ves upehan, medtem ko se je Patootie z vsem mirom spravil na svoj ljubi krompir...

Kako je porazdeljena mornarica štirih držav na Črnem morju? Obale Črnega morja si delijo štiri države, Rusija, Romunija, Turčija in Bolgarija. Rusija je najmočnejša država ob Črnem morju, posebno sedaj, ko si je vzela Besarabijo in dobila nadzorstvo nad izlivom Donave. Za varstvo svojih koristi ima Rusija na Črnem morju precej številno vojno mornarico,